

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра трудового, екологічного та аграрного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАХИСТ ПРАВА НА БЕЗПЕЧНЕ ДОВКІЛЛЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
трудового, екологічного та аграрного
права

Протокол № 4 від 28.11.2025

м. Івано-Франківськ - 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Захист права на безпечне довкілля
Викладач	Данилюк Леся Романівна, доц., к.ю.н., зав. кафедри трудового, екологічного та аграрного права
Контактний телефон викладача	(0342) 507822
Е-mail викладача	lesia.danyliuk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://ktetap.cnu.edu.ua/informatsiia-shchodo-navchalnoho-protsesu-2/ Також можливі консультації шляхом листування через корпоративну електронну пошту
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є норми права, які регулюють відносини, що виникають в процесі захисту права на безпечне довкілля.</p> <p>Навчальна дисципліна «Захист права на безпечне довкілля» включає вивчення змісту та структури права на безпечне довкілля, юридичних критеріїв безпеки довкілля, системи гарантій забезпечення права на безпечне довкілля, правових способів захисту права на безпечне довкілля, судової практики розгляду категорії спорів, що виникають у зв'язку із порушенням права на безпечне довкілля.</p> <p>Стрімке зростання техносфери, інтенсивний розвиток промисловості все більше актуалізують проблему практичної реалізації та захисту права на безпечне для життя і здоров'я довкілля кожної фізичної особи. Негативні екологічні (антропогенні) фактори напряму впливають на основні показники здоров'я населення. Відтак можливість дихати чистим повітрям, споживати чисту питну воду, вільно користуватися природними багатствами тощо повинні гарантуватись на законодавчому рівні.</p> <p>Право на безпечне для життя і здоров'я довкілля закріплено у відповідних актах екологічного законодавства, а також в гл. 21 Цивільного кодексу України, що надає можливість використання конкретних цивільно-правових засобів захисту суб'єктивних прав особи в екологічній сфері та сприяє забезпеченню їх реалізації. Кожен вправі вимагати від держави, юридичних і фізичних осіб виконання ними обов'язків для забезпечення такого стану довкілля, який не порушує право на безпечне довкілля, а вразі його порушення звертатися з вимогою про захист порушеного права.</p> <p>Особливо важливого значення набувають рівень належної реалізації та забезпечення правового захисту екологічних прав у умовах війни.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є формування системи знань щодо можливостей ефективно реалізації права на безпечне довкілля, а також механізмів дієвого захисту даного права в адміністративному та судовому порядку.</p> <p>Основними <u>цілями</u> вивчення дисципліни є набуття студентами знань та розуміння змісту положень нормативно-правових актів, що регламентують всі критерії безпечності</p>	

навколишнього природного середовища та його окремих компонентів, які містяться у стандартах і нормативах, а також визначають юридичні засоби захисту і забезпечення прав та інтересів громадян в галузі охорони навколишнього природного середовища.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності:

- СК 2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.
- СК 6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.
- СК 8. Здатність застосовувати правові принципи і доктрини.
- СК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
- СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
- СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів національного та міжнародного права, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

- ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
- ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.
- ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального та процесуального права.
- ПРН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.
- ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.
- ПРН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	12
семінарські	18
практичні	0
лабораторні	0
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	081 Право	3-ій	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	сем/пр/лаб заняття	сам.роб.
Тема 1. Екологічні права у системі конституційних та міжнародних прав людини і громадянина	2	2	5
Тема 2. Право на безпечне навколишнє природне середовище – центральний елемент системи екологічних прав громадян	2	2	5
Тема 3. Система гарантій реалізації та захисту екологічних прав громадян	0	2	7
Тема 4. Нормування і стандартизація в сфері забезпечення екологічної безпеки	2	2	5
Тема 5. Юридичні засади захисту права громадян на безпечне довкілля	2	2	5
Тема 6. Відповідальність у системі гарантій реалізації та захисту екологічних прав громадян	0	2	7
Тема 7. Принципи адміністративно-правової охорони права на безпечне довкілля	0	0	9
Тема 8. Правові питання компенсації шкоди, заподіяної порушенням права на безпечне довкілля	2	2	5
Тема 9. Проблеми доступу до правосуддя при захисті екологічних прав	0	2	7
Тема 10. Міжнародно-правові аспекти судового захисту екологічних прав громадян	2	2	5
ЗАГ.:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309 https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf, а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту</p>		

	<p>Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №13 від 27 червня 2024 р.) https://law.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf.</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Передбачається виконання 1 письмової модульної контрольної роботи (абз.2 пп. 3.1.3.1 МРПОУ). Робота виконується на передостанньому семінарському занятті. Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачами, що проводять семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні відповідної кафедри (пп. 3.1.3.2 МРПОУ).</p> <p>На письмову модульну контрольну роботу вноситься 1 завдання-визначення поняття, яке оцінюється в 5 балів, 1 коротке завдання нормативного змісту, яке оцінюється в 15 балів, 1 описове завдання, яке оцінюється в 30 балів.</p> <p>Максимальна кількість балів за письмову роботу – 50 (пп. 2.6.1 МРПОУ).</p>
Семінарські заняття	<p>Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках, що розміщені на сайті кафедри: https://ktetap.cnu.edu.ua/denna-forma-navchannia-3/, а також в системі дистанційного навчання: https://d-learn.pnu.edu.ua. Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 45 (пп. 2.6.1–2.6.2 МРПОУ).</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Студенту виставляється залік за умови виконання всіх видів робіт, передбачених навчальною програмою. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для не виставлення заліку (пп. 3.2.2 МРПОУ).</p>
Підсумковий контроль	<p>Залік у письмовій формі.</p> <p>Для студентів, які не мають заборгованостей та отримали мінімальну кількість балів не менше 50, залік виставляється на останньому семінарському занятті відповідно до МРПОУ.</p> <p>Для студентів, у яких на момент виставлення заліку були заборгованості, залік проводиться письмово, після усіх відпрацювань.</p> <p>На залік вноситься 2 описових завдання, які оцінюються по 30 балів, 2 коротких завдання нормативного змісту, які оцінюються по 20 балів.</p>

	<p>Максимальний бал за залік становить 100 балів.</p> <p>Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 45 балів), балу за підсумкову модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) та балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.6.3 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.6.1 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимум 100 балів (пп. 2.6.1–2.6.3 МРПОУ).</p>
--	---

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов'язкових (письмової модульної контрольної роботи) та додаткових (письмових завдань за питаннями самостійного опрацювання, письмових експрес-опитувань тощо) письмових робіт визначаються викладачем, що проводить семінарські заняття, за погодженням з викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). За бажанням (для отримання додаткових балів) студенти можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1–3.1.4.3 МРПОУ). Види, інструкції щодо виконання індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та на сайті кафедри <https://ktetap.cnu.edu.ua/денна-форма-навчання-3/>.

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://cnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення.

Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.

Відвідування занять:

Очікується, що всі студенти відвідають лекції і семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. п. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. п. 3.1.2 МРПОУ).

Неформальна освіта:

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.cnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-

[vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf](#).

Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти здійснюється одноосібним рішенням директора за умови, що назви освітніх компонент ідентичні або мають незначну стилістичну розбіжність; співпадає загальний обсяг годин (кредитів ЄКТС); співпадають компетентності та програмні результати навчання з дисципліни / дисциплін та результатів неформальної освіти або на підставі висновку експертної комісії кафедри.

8. Рекомендована література

1. Краснова М.В., Краснова Ю.А. Реалізація та захист екологічних прав громадян: теоретико-правові аспекти: наукове видання. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2021.
2. Медведєв К.В. Екологічні права громадян України: гарантії їх судового захисту: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2012.
3. Кравець Я.В. Екологічні суди: порівняльно-правовий аналіз. Одеса, 2018.
<http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/9756/atrium%20environmental.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
4. Zoryana Yaremak, Lesia Danyliuk, Nadiia Kobetska. Legal Protection of Environment in Conditions of War. *Grassroots Journal of Natural Resources*. Montreal, 2024. Volume 7. Issue 3. P. s5–s29. DOI: <https://doi.org/10.33002/nr2581.6853.0703ukr01>

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в Методичних рекомендаціях до вивчення відповідної дисципліни, які надаються студенту в електронній формі до початку семестру.

<https://ktetap.cnu.edu.ua/денна-форма-навчання-3/>

Викладач:

к.ю.н., доц. Леся Данилюк